

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hodi sam poji, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoč. tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. — Za inserate se plačuje od enostopne pettivrste za enkrat 15 vin., za dvakrat 25 vin., za triletno 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust. Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Ne zaprte reklamacije so poštnine proste.

Proti Rusom zmagujemo.

Trdnjava Przemysl popolnoma oteta. — Naši se bližajo Lvovu. — Med Przemyslom in Lvovom zasedli važne postojanke. — Mi že stojimo ob reki Dnjestr. — Naši ujeli 15.000 Rusov. — Avstrijska armada prekoračila reko San. — Naša in nemška armada se ob Visli bijeta z veliko rusko silo. — Varšavo obkoljujemo. — Osem ruskih korov poraženih. — Rusi v izhodni Prusiji odbiti. — Nesloga v srbski armadi. — Francozi se na celi črti umikajo. — Belgijci izgnani iz Belgije. — Na nemškem desnem krilu hudi boji. — Ena angleška in štiri nemške ladje se potopile.

Prestolonaslednik poroča cesarju.

Dunaj, 19. oktobra.

Z bojišča se uradno poroča:

Prestolonaslednik nadvojvoda Karl Franc Jožef se je pripeljal iz Galicije na Dunaj, da osebno poroča cesarju o vojnih dogodkih v Galiciji. Prestolonaslednik se bo čez nekaj dni zopet vrnil na bojišče.

Vojna še najmanj eno leto?

Vojaški sotrudnik londonske „Times“ ugovarja trditvam nekaterih angleških časopisov, da bi mogla Anglija oborožiti le 60.000 mož ter trdi, da se nanaša pod zastavami angleške armade že 1.200.000 mož. Novi rekruti pa se javljajo v tako velikem številu, da jih vlada s svojimi pripravami kar dohajati ne more. Sedaj se nahaja 100.000 indijskih in kanadskih čet v Evropi. Te čete in pa one, ki se sedaj še vezbajo v nasebinah, so temelj, na katerem bo treba graditi naprej. Anglija je poslala v Francijo del svojih najboljših čet. Ostale čete bodo sledile spomladi 1915, glavna angleška sila pa pride — koncem 1915 na bojišča. Angliji se nikamor ne mudi. Ker se je priglasilo toliko prostovoljcev, se glede telesne sposobnosti zahteva več, kakor kjerkoli v Evropi. Sicer bi bil pritok prostovoljcev generala Kitchenerja naravnost preplavil.

(Nemški Wolffov urad pripominja k temu članku: Iz teh razkritij izhaja, pred vsem, da Anglija ne upa pregnati Nemčije pred potekom leta 1915. Francozi ne bodo posebno veseli, da se Angliji nikakor ne mudi, jih uspešneje podpirati, kakor se je to dosedaj godilo. Izgovor na krepkejšo podporo spomladi

Obleganje Przemysla.

16. sept. so se pojavili pred trdnjavo kozaki in so jo obkrožili. Kozakom je sledila ruska infantrija, katera se je potagoma približala trdnjanskemu krogu, da bi v obliki obroča obkolila trdnjavo. Trdnjavska posadka je večkrat v odločnih izpadih predrila sovražno bojno črto in je mnogokrat odvrnila predrzne ruske napade. Tako se je naši posadki posrečilo, da je zadrževala rusko prodiranje proti trdnjavi in povzročila, da so morali Rusi vsako ped zemlje, ki so jo zavzeli, zelo drago odkupiti. Naša artilerija je obstreljevala sovražnika že na izredno veliko razdaljo. Težki avstrijski možnarji so metali bombe v goste sovražnikove vrste. Vse, kar se je ali pomikalo proti trdnjavi, ali počivalo, prav vse so naši topovi daleč na okrog pomandrali na tla.

Trdnjava je bila od zunanjega sveta popolnoma odrezana. Rusi so na naš ogenj le slabo odgovarjali. Našim četam se je posrečilo, da so ujele mnogo Rusov. Ujetniki so nam pripovedovali, da je Rusom znano, da je trdnjava premočna, da bi se je Rusi samo z napadanjem polastili; še s težkimi japonskimi oblegovalnimi topovi se ne bi tega doseglo. Rusi so torej sklenili, da bodo trdnjavske posadke izstradali.

Dne 2. oktobra, v petek pred rožveniško ne-

je le slaba tolažba. Usoda Belgijcev, ki so se zanašali na angleško pomoč, govori le preveč jasno.)

Angleži dosedaj s svojimi prerokovanji o razvoju vojske niso imeli sreče, za to tudi ni nobenega razloga, da bi jim usedli na prerokovanje, kako dolgo še bo trajala vojska.

Novi nabori.

Vlada je odredila pregledovanje ali novačenje onih črnovojnikov, ki so rojeni v letih od 1878 do 1890. Tozadevne uradne odredbe so v glavnem sledeče:

Med črnovojniki, ki niso bili poklicani v vojaško službo, ker so bili pri novačenju kot nesposobni spoznani, ali pa superarbitrirani, je veliko krepkih mož, ki bi bili sedaj popolnoma sposobni za vojaško službo. Mnogi izmed njih, ki so bili takrat slabotni, so se okrepili; njih telesne hibe so tekom let izgubile. Mnogo drugih je bilo spoznanih za nesposobne, ker so bili morda prestrogi predpisi to povzročili.

Ker postajajo zahteve naše obrambe vedno večje in je treba za nadomestilo ustvariti veliko izurjenih vojnih obvezancev in brambno breme na celo prebivalstvo pravično razdeliti, se bo pregledal prvi poziv črnovojnikov, da se vidi, v koliko so ti črnovojniki sposobni za vojaško službo v črni vojni.

K temu pregledu bodo prišli vsi črnovojniki rojeni v letih 1878—1890, vstevši tudi to leto, ki so bili do leta 1913 pri novačenju kot nesposobni spoznani, ali pa so kot superarbitriranci iz Armade izstopili.

Izvzeti so sledeči: Tisti, o katerih je obče že znano, da so za črno vojno popolnoma nesposobni. Tisti, ki se že uporabljajo v vojski, če tudi delajo druga dela in ne nosijo orožja. Ravno tako tisti, ki so že namenjeni za taka dela. Nadalje prostovoljci, ki že služijo v armadi. Izvzeti so tudi tisti, ki so bili letos kot nesposobni spoznani in pa oni, ki so bili že kot črnovojniki superarbitrirani. Nadalje: zdravniki in vojaški upokojenci.

deljo, je po telefonu sporočil poveljnik predutrdbe, da želi ruski odposlanec govožiti s poveljnikom. Častnik našega generalnega štaba je Rusa sprejel, mu dal prevezati oči in ga je z avtomobilom prepeljal k trdnjanskemu poveljništvu. Rus je bil podpolkovnik in član ruskega generalnega štaba, po imenu van Damm. Prinesel je seboj pismo poveljnika ruskih oblegovalnih čet, generala Radko Dimitrieva. Kakor znano, je bil Dimitriev poveljnik bolgarskih čet, ki so pri Lozengradu in Lüle-Burgasu v krvavih bitkah porazile Turke. Dimitriev je bil bolgarski poslanik na ruskem dvoru v Petrogradu, a je ob začetku sedanje vojske vstopil kot poveljnik v rusko armado. Radi tega je bil odpuščen iz svoje prejšnje službe.

V pismu, ki ga je Rus izročil trdnjanskemu poveljniku, predlaga Dimitriev, naj naš poveljnik preda trdnjavo Rusom, da se tako prepereči nepotrebno prelivanje krvi. Poveljnik trdnjave, general Kusmanek, pa ruskega odposlanca niti ni spustil pred-se. Odpeljalo se ga je v okolico trdnjave. Pri slovesu je rekel Rus: „Na svidenje!“ Avstrijski spremljevalec mu je pa odgovoril: „Videl bi Vas zopet rad, a le kot našega ujetnika!“

Med tem so Rusi spravili pred trdnjavo svojo artilerijo, med katero je bilo mnogo težkih oblegovalnih topov. Dne 3. oktobra so postali napadi na trdnjavo zelo resni. Rusi so se pripravljali, kot bi hoteli našo trdnjavo z veliko silo napadati. V to svrhu so obstreljevali naše utrdbe iz težkih topov. Mi smo odgovarjali z bombami iz topov, ki najdalje nesejo, in sicer v najgostejše taborišče sovražnika.

Pregledovanje ali nabori se bodo vršili v času od 16. novembra do 31. decembra 1914. Vpoklicani pa bodo pod orožje oni, ki bodo spoznani za sposobne, pozneje, in sicer pridejo najprej na vrsto mlajši letniki, t. j. oni od l. 1890 nazaj. Nabori se bodo vršili brez izjeme po celi državi.

Vsak, kogar ne zadene kak prej omenjeni zadržek, se mora zglasti pri naborni komisiji. Kraj in čas nabora se bo javno naznanil. Naborniki, ki se morajo peljati k naboru, imajo tja in nazaj prosto vožnjo po železnici. Vsak moški, ki je rojen v letih 1878 do 1890, se mora zglasti vsaj do 31. oktobra t. l. pri občinskem uradu v kraju, kjer stanuje ter naj ob tej priliki prosi za prosto vožnjo po železnici za dan nabora. Vsi tužci se morajo pri županu izkazati s svojimi izkazili: domovinskim listom ali podobnimi listinami.

Naborniki dobijo posebne legitimacije, katere morajo dobro shraniti. Kdor pa radi neodločljivih zaprek ne more določeni dan k naboru, mora priti k nadknadnemu naboru.

Naborniki, ki bodo sposobni, bodo že pri naboru obveščeni, h kateri četi in kam bodo morali iti pod orožje.

Avstrijsko-rusko bojišče.

Maribor, dne 20. oktobra.

Vojna sreča se je v Galiciji in sploh na celi bojni črti obrnila proti Rusom. Sedaj zmagujemo Avstrijci in z nami združena nemška armada, Rusi pa se na celi črti umikajo.

Do dne 12. oktobra so se naše čete na gališkem in rusko-poljskem bojišču razvrščale. Prihajala so od

vo zelo resni. Rusi so se pripravljali, kot bi hoteli našo trdnjavo z veliko silo napadati. V to svrhu so obstreljevali naše utrdbe iz težkih topov. Mi smo odgovarjali z bombami iz topov, ki najdalje nesejo, in sicer v najgostejše taborišče sovražnika.

Odkar je bila trdnjava obkoljena, smo bili v vedni zvezi z našimi in nemškimi četami in sicer potom brezličnega brzajava. Vsak dan ob 10. uri dopoldne se je v trdnjavi izdajal časopis, pisan v treh jezikih: „Vojna poročila“, iz katerega je posadka izvedela vse važnejše dogodke na drugih bojiščih. Ko sta dne 1. oktobra priplula stotnik in nadporočnik generalnega štaba z zrakoplovom v Przemysl, sta bila zelo presenečena, ko sta videla, da se dobiva v obkoljeni trdnjavi tiskan časopis, ki vsebuje novice, katere so bile v glavnem vojnem stanu znane še-le pred eno uro.

Kmalu se je videlo, da pripravljajo Rusi silovit napad na trdnjavo in sicer z veliko močjo in obstreljevanjem trdnjave po poljski in težki oblegovalni artileriji. To početje Rusov nam je bilo velika uganka. Naše utrdbe so bile še večinoma nepoškodovane. Vedeli smo, da smo s svojimi topovi in strojnimi puškami prizadjali Rusom ogromne izgube. Ali so si mogoče Rusi domišljali, da so že premagali našo artilerijo?

Sedaj se je začel od vseh štirih strani divji, 72 ur trajajoči napad. Rusi so imeli pred trdnjavo o-

vseh strani nova ojačenja in od tega dne naprej je začela naša armada zmagovito prodirati proti Rusom. Naše orožje je blagoslovljeno z zmago. Molitve, katere kipijo iz milijonov domoljubnih src, niso zastoj, **sedaj je bojna sreča na naši strani.** Začela se je nova bitka, ki se na celi črti za nas ugodno razvija.

Naša armada je stala pred 12. oktobrom ob reki Dunajec v zahodni Galiciji. Prvi uspeh našega novega prodiranja je bil, da smo osvobodili trdnjavo Przemysl, katero so Rusi pod poveljstvom generala Dimitrieva oblegali cele tri tedne. Našim četam, ki so osvobodile Przemysl, poveljuje general pl. Borojevič, rodом Hrvat.

Rusi so izgubili pred Przemyslom 40.000 do 50 tisoč mož, kar je sedaj že uradno potrjeno. Najprvo so naši pregnali Ruse od zahodne trdnjavske strani, sedaj pa stojijo že tudi na izhodni strani med Lvovom

in Przemyslom naše čete. Junaški poveljnik general Kusmanek je odločno zavrnil predrzno rusko ponudbo, naj preda trdnjavo. Oteje Przemysla je za nas velikanske važnosti; Rusom se je s tem izjalovil načrt, korakati proti Dunaju in Budimpešti.

Naše čete so sedaj zasedle že važne kraje na jugoizhodni strani Przemysla. Zavzeli smo višine okrog mesta Medyka, Stara-Sol in Stari Sambor, ki ležijo na jugozahodni strani Lvova. Na skrajnem južnem krilu se je našim krdelom, ki prodirajo čez Karpatе mimo mest Skole in Turka ter gonijo pred seboj Ruse, posrečilo, da so prišli do gornjega toka reke Dnjester in se tako bližajo Lvovu, katerega Rusi že polagoma zapuščajo. Med Lvovom in Przemyslom so naši v zadnjih bojih **ujeli 15.000 Rusov.**

Severno od Przemysla prodira naša armada pri mestih Jaroslav in Rozwadov čez reko San. Našim

se je posrečilo, da so že prekoračili reko in se pomikajo v okrožje Lublin.

Glavna ruska bojna sila se zbira ob srednjem toku reke Visle od izliva reke San do Varšave. Tukaj se borita proti Rusom združeni avstrijska in zavezniška nemška armada ter obkoljujeta znamenito mesto Varšavo. Zavezniška armada je že na več mestih prekoračila Vislo. Blizu trdnjave Ivangorod, ki leži jugoizhodno od Varšave, so Rusi dne 13. oktobra skušali napasti zavezniško armado, a so bili s krvavimi glavami odbiti. Osem ruskih korov so naši junaki porazili v tem boju. Rusi hočejo poljsko prestolnico Varšavo na vsak način držati. Radi tega se bo gotovo že te dni v bližini Varšave, to je na črti Zawichost (izliv reke San v Vislo), Ivangorodom in Varšavo vnela zelo krvava bitka, kakršne še ne pozna svetovna zgodovina. Rusom so prišli tukaj na pomoč tudi nekdanji njihovi sovražniki, Japonci, s svojimi težkimi topovi.

Danes, dne 20. oktobra, ko pišemo te vrstice, še nimamo podrobnih poročil o tej znameniti bitki. Cita-wauprawa wu jedoz upporod ewjša porod našu odo pod iel! prostoru pred inserati.

Zaupajmo v božjo pomoč in zmaga bo gotovo na naši strani!

Na celi črti napredujemo.

Dunaj, 19. oktobra opoldne.

Avstrijski generalni štab razglasa:

V bitki izhodno od Przemysla in Chyrowa je včeraj (v nedeljo, dne 18. oktobra) dosegla naša armada zopet lepe uspehe. Posebno huđa je bila borba pri mestecu Mizyniec. Višino Magiera, katera je bila dosedaj v rokah sovražnika in odkoder so Rusi z velikim uspehom zadrževali naše prodiranje, smo včeraj popoldne po daljšem in močnem obstreljevanju s topovi zavzeli. Severno od Mizynieca so naše čete že tako daleč napredovale proti sovražnim vrstam, da so stale naizhodni strani Przemysla. Našim se je posrečilo, da so prodrli celo na višine pri mestecu Medyka.

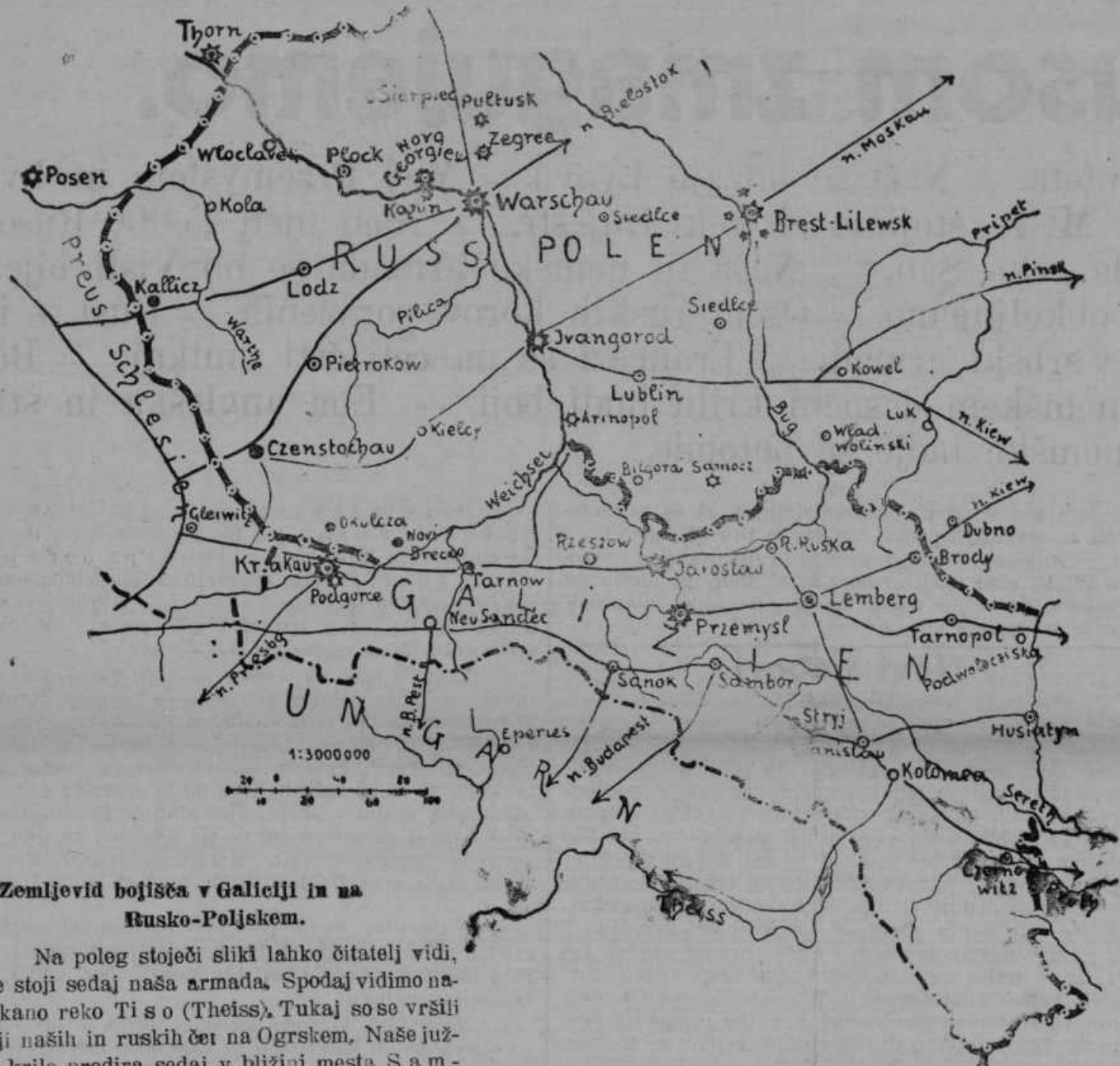
Na južnem krilu so Rusi neprestano, tudi po noči, napadali naše postojanke na višinah na južno-zahodni strani Starega Samborja. Naše čete pa so vse ruske napade krepko odbile.

V dolini rek Stryj in Swica so naša krdela v večnem boju s sovražnikom ter so dosegla že znatne uspehe.

Tudi ob reki San so se včeraj na več mestih vršili boji. Rusi so napravili včeraj (nedeljo) zvečer, ko je nastopila temna noč, napad na naše postojanke pri mestu Jaroslav na izhodnem bregu reke San. Sovražni napadi so bili krepko odbiti.

Na Rusko-Poljskem je združena avstrijsko-nemška kavalerija porazila močno rusko kavalerijo. Ta sovražna četa je poskušala prodiralno napadati naše zavezne oddelke v smeri zahodno od Varšave, a je bila vržena pri mestu Sochaczew nazaj.

Mesto Mizyniece in gora Magiera ležita kakih 35 km izhodno od Przemysla v sredini med Lvovom

Zemljevid bojišča v Galiciji in na Rusko-Poljskem.

Na poleg stoječi sliki lahko čitatelj vidi, kje stoji sedaj naša armada. Spodaj vidimo naslikano reko Tisó (Theiss). Tukaj so se vršili boji naših in ruskih čet na Ogrskem. Naše južno krilo prodira sedaj v bližini mesta Sambor proti Lvovu (Lemberg). Nekako v sredini med trdnjavo Przemysl in Lvovom ter Samborom se bjejo sedaj huđi boji med nami in Rusi. Na zemljevidu vidite severno od Przemysla zaznamovano mesto Jaroslav, kjer so naši že prekoračili re-

ko San. Tam, kjer se izliva reka San v Vislo, (Weichsel), južno od Arinopola, in do mesta Varšava (Warschau) se bjeje sedaj zelo krvava bitka. Nekako v sredini te črte leži močna ruska trdnjava Ivangorod.

krog in okrog vse polno jarkov in okopov, v katerih so se skrivali pred našimi krogli. Rusi so v redkih vrstah dirjali proti našim utrdbam. Ruski vojaki so imeli v rokah škarje in ročne bombe, za njimi pa so stali ruski častniki z biči ter so jih priganjali k naskoku. S škarjami so hoteli Rusi porezati bodečo žico pred našimi utrdbami. Častniki so uboge vojake tako topli in priganjali, da smo našli pozneje med ujetniki in ranjenci nekatere reveže, ki so bili polni krvavih ran od ruskih bičev. Ako se je kak ruski oddelek upiral ter se je umaknil, so ga Rusi obsipali s krogli iz lastnih topov in strojnih pušk. Tako so bili ubogi Rusi, večinoma moške med 30—40 leti, obsojeni v gotovo smrt. Na blatnih njivah pred trdnjavo so rili reveži naprej: pred njimi avstrijski topovi, avstrijska infanterija z naprsnimi oklepi, ki je vse pomandrala v tla, kar se ji je bližalo, za njimi pa, če se umaknejo, ruske krogle. V desetih vrstah so ruski mušiči drli naprej, drveli v bojnih vrstah sem in tje ter zaporedoma padali na tla, zadeti od avstrijskega ognja.

Ko je nastopila noč pa do jutranje zore so naši metalci luči razsvetljevali bojno pozorišče pred trdnjavo, puške so pokale in v jasni, umetni luči, so naše strojne puške in topovi morili neštevilne ruske bataljone. Nebrojni valovi oborožene ruske sile so se valili od vseh strani proti trdnjavi, a so se drug za drugim razbili. Grozote teh treh dni nimajo para v svetovni zgodovini.

Ruski ujetniki so pozneje pripovedovali, da se jim je reklo, da mora trdnjava do jutra, dne 8. oktobra, za vsako ceno pasti Rusom v roke, ker je drugače cela ruska armada izgubljena. Pozneje smo dobili pri padlih ruskih častnikih res seznanke, na ka-

terih je bilo popisano, da so bili Rusi res prepričani, da se jim bo do 8. oktobra posrečilo, zavzeti Przemysl.

Prebivalstvo v mestu se je izborno držalo. K večjemu le polovica prebivalstva je zapustila mesto pred obleganjem. Vsi drugi so ostali mirni in so svoja dela opravljali naprej.

Posadka je bila mirna in na vse pripravljena. Vsi smo se pripravili na smrt. Rekli smo: „Ali zmagati ali umreti!“

V jutru, dne 7. oktobra, se je raznesla vest, da so Rusi udrli v neko našo utrdbo. Vest je bila pretirana. Res je bilo, da se je neka drzna ruska četa po noči ukradla v zunanji del neke utrdbe ter se je skušala tam na vsak način držati. A naša premoč in napad na to sovražno krdelo je bil tako velik, da je padlo vse moštvo do zadnjega, kar se ga ni poprej udalo. Obiskal sem dotično mesto, kraj smrti za Ruse.

Dne 7. oktobra zvečer je došlo poročilo, da so dobili Rusi pred Przemyslom znatna ojačenja. Ujeti Rusi so nam pripovedovali, da se za 1. uro ponoči drugega dne pripravlja nov glavni napad. Rusom je bilo takrat že znano, da se bliža od juga in zahoda avstrijska armada, ki ima nalogo, da otme trdnjavo. Če Przemysl to noč ne pade, potem je za Radko Dimitrieva in njegovo armado le ena rešitev: umikanje, sicer se mu lahko pripet, da ga Avstrijci obkolijo in bi tako stal med dvema sovražnima ognjema.

Zvečer, dne 7. oktobra, je bila napetost v trdnjavi največja. Vsak mož je bil pripravljen na boj, vsaka mišica je delovala; vsi smo se pripravljali, da ali zmagamo in za to zmagajo prelijemo, če treba, zadnje kapljice krvi, samo, da porazimo sovražnika. Ko

so začeli ruski topovi peti svojo peklenko pesem, je bil to znak, da se začne zopet ruski naskok. Splošno pa je zavladovalo v Przemyslu presenečenje, ko je ostalo pred trdnjavo razmeroma zelo mirno in je pričakovani ruski obisk izostal. Skoro gotovo so prišli Rusi do prepričanja, da je ves obupen napad, dobiti našo trdnjavo v roke, brezuspešen, in so torej raje prepričali nadaljno prelivanje krvi.

V jutru, dne 8. oktobra, smo razločno opazili, da se sovražnik pričinja umikati. Rusi so se umikali korak za korakom po globokem blatu izpred trdnjave. Naša artilerija je umikajočim se sovražnikom pošiljala še zadnje morilne pozdrave.

Popoldne je prišla od zunaj, od jugozahodne strani, prva avstrijska kavalerijska patrulja, katero je vodil mladi huzarski stražmojster, kateri je imel na prsih veliko srebrno hrabrostno kolajno. S tem je dobila trdnjava zopet zvezo z našo glavno armado.

Naše čete so odslej vedno huje pritiskale na rusko oblegovalno silo in tako so bili Rusi prisiljeni, da so se umaknili izpred trdnjave. V nedeljo, dne 11. oktobra, je bil Przemysl zopet popolnoma prost. Od zahodne strani so došle v trdnjavo nekatere naše čete brez boja.

Ruski napad na trdnjavo Przemysl je bil zelo dobro pripravljen, a stal je Ruse več deset tisoč mrtvih in ranjenih. Rusi so pred trdnjavo žrtvovali mnogo svojih polkov. Naša infanterija je tako sigurno streljala v sovražnika kakor na strelšču v tarčo. Stavili smo na ruske glave in smo drug drugega proklosili s strelji. Topničarji so pa delali naravnost čudeže. Dunajski trdnjavski polk bo odlikovan z mnogimi redovi in kolajnami.